הגדה
של
פסח

התשי

הגדה של פסח

הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה: שמור את חג האביב, זכור את היום, אשר בו יצאתם...

ניבים דוברים אלי: זרעינו
במענית לבב.
ויום יגיע — והיינו
לשבלי זהב.
וילך רך יבוא אליך
פרחי דגן לבר,

והלך דל במלילותיך
רעבונו ישבר.
חרש, חורש, וזרע, זורע,
במענית הלב.
ובואו, בואו, זר ורע,
לחג קציר קרב.

דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם: כי תבואו אל הארץ, אשר אני נותן לכם וקצרתם את קצירה — והבאתם את עמר ראשית קצירכם אל הכהן.

ראינו עמלנו כעמל הנמלים.
כל איש יביא כעמר אלמות.
גדיש דגן יקום לתלפיות —
ושבליו פנימה, פנימה השבלים!
ראינו עמלנו — זה עמל הנמלים,
כן ירבה, לו יברך כפלים

משמני הארץ ומטל שמים;
עם שבלים פנימה, פנימה השבלים.
ראינו עמלנו, הוא עמל הנמלים —
שמרו אפוא, אחים אוגרי הבר,
ליום מצור, יעוט אויב וצר —
השבלים פנימה, פנימה השבלים!

שבלת בשדה
כורעה ברוח
מעמס גרעינים כי רב.
ובמרחב הרים
יום כבר יפוח,
השמש כתם וזהב.
עורו, הוי עורו!
שורו, בני כפרים!
קמה הן בשלה כבר
על פני הכרים.
קצרו, שלחו מגל —
עת ראשית הקציר.

שדה שעורים תמה
זר חג עוטרת,
שפע יבול וברכה.
לקראת בוא הקוצרים
בזהר מזהרת,
חרש לעמר מחכה.
הבו הניפו,
נירו לכם ניר!
חג לקמה,
עת ראשית הקציר.
קצרו, שלחו מגל —
עת ראשית הקציר.

פנה הגשם, חלף הלך לו.
ענן רקיע חלף, הלך לו.
פני אדמה באור חמה,
שבלים זקפו ראשיהן בקמה.
בני הרים זה אל זה
ברמה ישוררו:
שלום שלום, הידד הידד!
אביב היום!

ערוץ הנחל גלים בוקע.
הומה החרש, חדוה שופע.
מוריק הנוף,
שדות לרב.
צבעונים עלו באדם חן בנקיקים.
בעמקים פרחי נוי זה אל זה ישוררו:
שלום שלום, הידד הידד!
אביב היום!

מה יפית, האביב!
בשדה, באחו, הציצים יפרחו.
צהלת חיים סביב!
מה יפית, האביב!
מה נעמת, האביב!
מה יפית, העולם!
ים דגן פתוח יך גלים ברוח,
ומאירים פני האגם.

מה יפית, העולם!
מה נעמת, העולם!
מה יפית, בקר אור!
כל ענף, כל עשב,
ישת מטל הכסף.
ישתו טל, יפיצו מר.
מה יפית, בקר אור!
מה נעמת, בקר אור!

אביב, אביב הגיע.
הוריק שדה גם כר.
כל עין הוא מפתיע
בשלל פרחי הבר.

מעל נטוי רקיע
מרהיב בתכל עמק.
למטה ים ירגיע,
שלו הוא כתינוק.

ואור כה רב וזהר
ודומיה סביב.
מבהיק מזיו, מטהר
עולם נאה, חביב.

קול דודי הנה זה בא. מדלג על ההרים, מקפץ על הגבעות. דומה דודי לצבי או לעפר האילים. עד שיפוח היום ונסו הצללים. סב דמה לך, דודי, לצבי או לעפר האילים. אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה על הרי בשמים.

קומי לך, רעיתי, קומי לך, יפתי, הוי, קומי לך ולכי לך. כי הנה הסתו עבר, הגשם חלף, הלך לו. הנצנים נראו בארץ. עת הזמיר הגיע, וקול התור נשמע בארצנו. התאנה חנטה פגיה, והגפנים סמדר נתנו ריח, הוי קומי לך!

אנה הלך דודך, היפה בנשים? אנה פנה דודך ונבקשנו עמך? דודי ירד לגנו, לערגות הבשם...

נצנים נראו בארץ,
עת הזמיר וקול התור.
במחולות המחנים,

הבה נפצחה מזמור.
צרור המר לי,
צרור המר.

טל תן לרצות ארצך,
שיתנו ברכה בדיצך,
רב דגן ותירוש בהפריצך
קומם עיר בה חפצך **בטל.**

טל, צוה שנה טובה ומעטרת,
פרי הארץ לגאון ולתפארת,
עיר כסכה נותרת
שימה בידך עטרה **בטל.**

לקראת אביב נרן בקול,
נכה בתף, נרבה מחול,
תשיש נשמת כל חי.
אשר זרע, יגיל, ישיר,
כי בא קרב מועד קציר,
גמל יבול שדי.

לקראת אביב היטיבו רן,
אדם וניר, כרים וצאן,
כי בר מלאו שדות.
לקול חליל רועים עלז
ישמח העדר על הגז,
ישא רגליו, ירקד.

הנה אחללה בחלילי בדומית לילי.
ישמע אדם, יקשיב הצאן,
לזה השיר, לזה הרון.
מני עדר תעה גדי לא בכדי לא בכדי
ויבא אל אהלי בצאתי אל פעלי.

ראש חכך בלאט הגדי
ביתרי וביתדי.
חוסה נא, הגידה, אח!
היש מקום
לגדי מדח?

כשהיה משה רבנו רועה צאנו של יתרו במדבר ברח ממנו גדי, ורץ אחריו עד שהגיע לחסות. נזדמנה לו בריכה של מים ועמד הגדי לשתות. כיון שהגיע משה אצלו אמר: אני לא הייתי יודע שרץ היית מפני צמא. עיף אתה! הרכיבו על כתפו והיה מהלך. אמר הקדוש ברוך הוא: יש לך רחמים לנהג צאנו של בשר ודם — כך — חייך! אתה תרעה צאני ישראל.

הא לחמא עניא די אכלו אבהתנא בארעה דמצרים. כל דכפין ייתי ויכול! כל דצריך ייתי ויפסח. השתא עבדי, לשנה הבאה בני חורין.

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות! שבכל הלילות אנו אוכלים חמץ ומצה, הלילה הזה — כלו מצה. שבכל הלילות אנו אוכלים שאר ירקות — הלילה הזה — מרור!

עבדים היינו לפרעה במצרים, ויוציאנו יי אלהינו משם ביד חזקה ובזרוע נטויה, ואילו לא הוציא הקדוש ברוך הוא את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובני בנינו משעבדים היינו לפרעה במצרים, ואפילו כלנו חכמים, כלנו נבונים, כלנו זקנים, כלנו יודעים את התורה מצוה עלינו לספר ביציאת מצרים וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח.

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון, שהיו מסבין בבני ברק והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה. וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי, ואחרי כן יצאו ברכוש גדול.

והיא שעמדה לאבותינו ולנו שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו, והקדוש ברוך הוא מצילנו מידם.

ויקם מלך חדש על מצרים אשר לא ידע את יוסף. ויאמר אל עמו: הנה עם בני ישראל רב ועצום ממנו. הבה נתחכמה לו פן ירבה, והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ. וישימו עליו שרי מסים למען ענותו בסבלותם, ויבן ערי מסכנות לפרעה את פתם ואת רעמסס.

וכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרץ.

ומשה היה רועה את צאן יתרו חותנו כהן מדין, וינהג את הצאן אחר המדבר ויבא אל הר האלהים חורבה. וירא מלאך יי אליו בלבת אש מתוך הסנה וירא, והנה הסנה בוער באש והסנה איננו אכל. ויאמר משה: אסורה נא ואראה את המראה הגדול הזה: מדוע לא יבער הסנה? וירא יי כי סר לראות ויאמר: אל תקרב הלום! של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו — קדש הוא. ויאמר יי: ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים ואת צעקתם שמעתי. ועתה לכה ואשלחך אל פרעה והוצא את עמי בני ישראל ממצרים.

היום אתם יוצאים בחדש האביב.

וילך משה ואהרן ויאספו את כל זקני בני ישראל, וידבר אהרן את כל הדברים אשר דבר יי אל משה, ויאמן העם, ויקדו וישתחוו. ואחר באו משה ואהרן ויאמרו אל פרעה: כה אמר יי אלהי ישראל: שלח את עמי! ויאמר פרעה: לא ידעתי את יי וגם את ישראל לא אשלח! ויהי בחצי הלילה, ויי הכה כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה היושב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור. ויקם פרעה ויקרא למשה ואהרן לילה ויאמר: קומו צאו מתוך עמי גם אתם, גם בני ישראל!

היום אתם יוצאים בחדש האביב.

וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים. ויי הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנחותם הדרך ולילה בעמוד אש להאיר להם. ובני ישראל יוצאים ביד רמה. ויאמר משה אל העם:

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים מבית עבדים.

רבן גמליאל היה אומר: כל מי שלא אמר שלשה דברים אלה בפסח לא יצא ידי חובתו ואלו הן: פסח, מצה ומרור.

פסח שהיו עבותינו אוכלין בזמן שבית המקדש היה קים על שום מה? על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים.

מצה זו שאנו אוכלים על שום מה? על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא וגאלם.

מרור זה שאנו אוכלים על שום מה? על שום שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים.

בכל דור ודור חיב אדם לראות את עצמו כאלו הוא יצא ממצרים שנאמר: והגדת לבנך ביום ההוא לאמר: בעבור זה עשה יי לי בצאתי ממצרים. לא את אבותינו בלבד גאל הקדוש ברוך הוא אלא אף אותנו גאל עמהם שנאמר: ואותנו הוציא משם למען הביא אותנו לתת לנו את הארץ אשר נשבע לאבותינו.

בצאת ישראל ממצרים, בית יעקב מעם לועז, —
היתה יהודה לקדשו, ישראל — ממשלותיו.
הים ראה וינס, הירדן יסב לאחור.
ההרים רקדו כאילים, גבעות כבני צאן.
מה לך, הים, כי תנוס? הירדן, תסב לאחור?
ההרים, תרקדו כאילים, גבעות כבני צאן?
מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב!

ברוך אשר גאלנו וגאל את אבותינו ממצרים והגיענו ללילה הזה לאכל בו מצה ומרור, — כן יגיענו למועדים ולרגלים אחרים הבאים לקראתנו בשלום, שמחים בבנין וששים בעבודה, ונשיר שיר חדש על גאלתנו ועל פדות נפשנו.

על ההרים שאו קולכם, שיר חדש!
גבעות ימחאו כף, שיר חדש!
בת עמי, עורי, עורי, עורי, התעוררי!
פצחי רנה ושיר.

עלה נעלה אל הר ציון, נעלה!
בשמחה ובצהלה, נעלה!
בקול תרועה, בקול שופר, שיר חדש!
במצלתים ובתפים, שיר חדש!

סעודה

שפוך חמתך על הגוים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו. כי אכלו את יעקב ואת נוהו השמו. שפוך עליהם זעמך, וחרון אפך ישיגם. תרדף באף ותשמידם מתחת שמי יי.

בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית והמדינית. בה חי חיי קוממיות, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל־אנושיים. לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו ולא חדל מתפלה ומתקוה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית. מתוך קשר היסטורי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהיאחז במולדת העתיקה, ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים. וחלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, בנו כפרים וערים והקימו ישוב גדל והולך, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקדמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית. זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו.

נתכנסנו, נציגי הישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הזר על ארץ ישראל ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת **ישראל.**

שהחינו וקימנו והגיענו לזמן הזה
משאת נפש כל נביא וכמיהת לב כל חוזה,
שחלום איני חולם ודמיון איני חוזה,
שאמת המחזה —
שראיתי במו עיני בנפל הזרע ביזרעאל
מידי קמץ אלמונים, מזי רעב ובני בלי צל,
והנה אלמתם תתרומם ותתגדל —
למדינת ישראל.

שיר המעלות: בשוב יי את שיבת ציון היינו כחולמים.
אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה.
אז יאמרו בגוים: הגדיל יי לעשות עם אלה.
הגדיל יי לעשות עמנו. היינו שמחים.
שובה, יי, את שביתנו כאפיקים בנגב.
הזורעים בדמעה — ברנה יקצרו.
הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע.
בוא יבוא ברנה נושא אלמותיו.

פה בארץ חמדת אבות
תתגשמנה כל התקוות.
פה נחיה ופה ניצור
חיי זהר, חיי דרור.
פה תהא השכינה שורה,
פה תפרח גם שפת התורה.
נירו ניר ניר ניר;

שירו שיר, שיר, שיר;
גילו גיל, גיל, גיל, גיל;
כבר הנצו נצנים.
שירו שיר שיר שיר,
גירו ניר ניר ניר,
גילו גיל גיל גיל,
עוד יבואו הבונים.

כחל ים המים,
נאוה ירושלים,
אורים השמים
על נגב וגליל.

השמש, אורי לנו, אורי,
המחרשה, עברי עברי!
הרשי בתלם וחזרי
עד לילה, ליל יאפיל.

שיר, שיר, עלה נא
בפטישים נגן, נגנה,
במחרשות רננה,
השיר לא תם, הוא רק
מתחיל.

בהרים כבר השמש מלהטת
ובעמק עוד נוצץ הטל.
אנו אוהבים אותך, מולדת,
בשמחה, בשיר ובעמל.
ממורדות הלבנון עד ים המלח
נעבר אותך במחרשות.
אנו עוד נטע לך ונבנה לך,
אנו ניפה אותך מאד.
נלבישך בשלמת בטון ומלט
ונפרש לך מרבדי גנים,
על אדמת שדותיך הנגאלת
הדגן ירנין פעמונים.

המדבר — אנו דרך בו נחצבה,
הבצות — אנחנו ניבשן.
מה נתן לך עוד להוד ושבע,
מה עוד לא נתנו ונתן?
בהרים, בהרים זרח אורנו,
אנו נעפילה אל ההר.
האתמול נשאר מאחורינו,
אך רבה הדרך למחר.
אם קשה היא הדרך ובוגדת,
אם גם לא אחד יפל חלל,
עד עולם נאהב אותך, מולדת,
אנו לך בקרב ובעמל.

אודך כי עניתני ותהי לי לישועה. אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה. מאת יי היתה זאת. היא נפלאת בעינונו. זה היום עשה יי, נגילה ונשמחה בו.

והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית יי בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים. והלכו עמים רבים ואמרו: לכו ונעלה אל הר יי אל בית אלהי יעקב, ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו, כי מציון תצא תורה ודבר יי מירושלים. ושפט בין הגוים והוכיח לעמים רבים וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות. לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה.

הנה ימים באים נאם יי, ונגש חורש בקוצר ודורך ענבים במושך הזרע.

והטיפו ההרים עסיס וכל הגבעות תתמוגגנה.

ושבתי את שבות עמי ישראל ובנו ערים נשמות וישבו, ונטעו כרמים ושתו את יינם, ועשו גנות ואכלו את פריהם, ונטעתים על אדמתם ולא ינתשו עוד מעל אדמתם אשר נתתי להם.

אדיר במלוכה, בחור כהלכה, גדודיו יאמרו לו, לך ולך, לך כי לך, לך אף לך, לך יי הממלכה, כי לו נאה, כי לו יאה...
דגול במלוכה, הדור כהלכה, ותיקיו יאמרו לו...
ענו במלוכה, פודה כהלכה, צדיקיו יאמרו לו...
תקיף במלוכה, תומך כהלכה, תמימיו יאמרו לו...

אחד מי יודע? אחד אני יודע: אחד אלהינו שבשמים ובארץ.
שנים מי יודע? שנים אני יודע: שני לוחות הברית, אחד...
שלשה מי יודע? שלשה אני יודע: שלשה אבות, שני...
ארבעה מי יודע? ארבע אני יודע: ארבע אמהות, שלשה...
חמשה מי יודע? חמשה אני יודע: חמשה חומשי תורה, ארבע...
ששה מי יודע? ששה אני יודע: ששה סדרי משנה, חמשה...
שבעה מי יודע? שבעה אני יודע: שבעה ימי שבתא, ששה...
שמנה מי יודע? שמנה אני יודע: שמנה ימי מילה, שבעה...
תשעה מי יודע? תשעה אני יודע: תשעה ירחי לדה, שמנה...
עשרה מי יודע? עשרה אני יודע: עשרה דבריא, תשעה...
אחד עשר מי יודע? אחד עשר אני יודע: אחד עשר כוכביא, עשרה...
שנים עשר מי יודע? שנים עשר אני יודע: שנים עשר שבטיא, אחד עשר...
שלש עשרה מי יודע? שלש עשרה אני יודע: שלש עשרה מדיא, שנים עשר...

חד גדיא דזבין אבא בתרי זוזי, חד גדיא.
ואתא שונרא ואכל לגדיא דזבין...
ואתא כלבא ונשך לשונרא דאכל...
ואתא חוטרא והכה לכלבא דנשך...
ואתא נורא ושרף לחוטרא דהכה...
ואתא מיא וכבה לנורא דשרף...
ואתא תורא ושתה למיא דכבה...
ואתא השוחט ושחט לתורא דשתה...
ואתא מלאך המות ושחט לשוחט דשחט...
ואתא הקדוש ברוך ושחט למלאך המות דשחט...

חסל סדור פסח כהלכתו ככל מצותו וחקתו. כאשר זכינו לסדר אותו כן נזכה לעשותו.

חסל
סדור פסח
כהלכתו
גבעת ברנר